

OPINIÓ

EL PROGRÉS, DETONANT DE LA SUBSTITUCIÓ LINGÜÍSTICA

Bernat Joan (Eivissa)

El sociòleg nordamericà Robert Nisbert analitza, a través de la seva obra "*History of the idea progress*", com ha anat evolucionant la concepció que diferents societats i en diferents moments històrics han tingut de la noció del progrés. En realitat, tots els canvis importants —no diguem ja els canvis revolucionaris!— han estat marcats precisament per la consciència dels qui els portaven a terme que la seva acció contribuïa al progrés (concret d'una societat i/o general de tota la Humanitat).

De les diverses perspectives que hi ha hagut al llarg de la Història del concepte de "progrés" la llengua, òbviament, no se n'ha mantingut al marge, sinó que, per bé o per mal, s'hi ha trobat plenament inserida. Devenem a la Revolució francesa la primera teorització —força esquemàtica, però ja amb gèrmens del que seria la política lingüística posterior pràcticament a tot Europa— sobre l'existència de llengües de progrés i de llengües relacionables amb el retard. Concretament s'atribueix el rètol de llengua de progrés, de la ciència, de la revolució, etc. al francès, que farà les funcions de llengua pròpia de l'Estat sorgit de la Revolució i, per assimilació, de llengua nacional a tot el territori de França i dels territoris annexionats.

Com a contrapartida, la resta de llengües de l'hexàgon tenen a veure bàsicament amb el retard, amb la incultura, amb la reacció i amb altres elements més o menys negatius, es mirin des del cantó que es mirin. (No hem d'oblidar que, per norma general, tothom es proclama a si mateix progressista, amb la qual cosa el terme queda absolutament buidat de contingut).

Aquestes llengües retardatàries seran estigmatitzades sota rètols que indiquen una condició inferior a la de llengua: "patois", "dialecte"... Així, Otto Jespersen podrà dir que un "dialecte" és una variant lingüística que no ha triomfat, o, en la mateixa línia, Noam A. Chomsky definirà "dialecte" com a "llengua sense exèrcit". Les definicions directes i descarnades no lleven a la frase connexió amb la realitat, ans al contrari, ens la fan més present. Més viva i més ajustada.

El català es troba en aquella situació indefinida pròpia de les situacions de crisi (= canvi) i de conflicte (sense conflicte no hi ha canvi, ja se sap). Seguint l'esquema de José M. Sánchez Carrión (*vid. Un futuro para nuestro pasado*), el català es trobaria actualment en una situació intermèdia entre la de dialecte (variant lingüística que no ha triomfat, llengua sense exèrcit) i la llengua nacional (mitjà normal d'intercomunicació entre els membres d'una comunitat nacional).

Això s'esdevé tant dins el propi territori nacional, com dins les estructures estatals on es troba inserida la nostra nació, com en el context general europeu, on resulta força evident el confinament de totes les llengües que no han esdevingut llengües estatals.

La normalització de la llengua catalana s'haurà d'entendre, doncs, com un element directament lligat amb el progrés de la nació catalana en el conjunt de la Humanitat. Lligar la idea de progrés amb la defensa de la diversitat, en un món plural, constitueix un dels reptes intel·lectuals bàsics de la Catalunya del present.

NOTA:

Bernat Joan i Marí és autor d'un llibre amb el mateix títol d'aquest article (Editorial Sifre. Eivissa, 1991), on l'autor ens ofereix una exposició molt més extensa sobre el tema.

AMB LA PLOMA O L'ESPRAI, CAL ESTENDRE L'ÚS DEL CATALÀ

Jordi Arnal i Roura (Vilanova i la Geltrú)

La defensa d'un model de llengua catalana genuïna i lliure d'interferències espanyolitzadores —en estructura i lèxic— ha caracteritzat fins avui la feina iniciada per *Llengua Nacional*. El motiu és ben clar: calia